

FOCUS

Dat God aan sommigen in de tijd het geloof schenkt en aan anderen niet, komt voort uit Zijn eeuwig besluit. Al Zijn werken zijn Hem immers van eeuwigheid af bekend (Hand. 15:18). God werkt alle dingen volgens de raad van Zijn wil (Ef. 1:11).

Volgens dit besluit vermurwt en buigt God genadig de harten van de uitverkorenen om te geloven, ook al zijn ze hard. Degenen echter die niet zijn uitverkoren, laat God volgens Zijn rechtvaardige oordeel in hun slechtheid en hardheid. Hiermee krijgen we iets te zien van het barmhartige en tegelijk rechtvaardige onderscheid tussen mensen die allen in dezelfde toestand van verderf verkeren.

Dit is het besluit van verkiezing en verwerping, zoals het Woord van God ons dat bekendmaakt. Verkeerde, onreine en onstandvastige mensen verdraaien dit tot hun verderf. Aan heilige en godvrezende mensen geeft het echter een onuitsprekelijke troost.

DL I, 6

Hoofdstuk 1

Het begin in Gods hand – over uitverkiezing

Het werd een felle discussie. Hans had tijdens de godsdienstles aan zijn leerlingen gevraagd welke mensen behouden worden. Miranda gaf als antwoord: 'Alleen degenen die zijn uitverkoren. Zolang je dat niet weet, kun je niet zeggen dat je behouden bent. En je weet dus ook niet of God jou wel wil redden.' Daarna ging het opeens niet meer om de vraag naar het behoud. Henri mengde zich in de discussie: 'Als je niet bent uitverkoren, dan heeft bidden en Bijbellesen dus geen zin. Dan kun je net zo goed van het leven genieten. Want als je bent uitverkoren, kom je er toch wel.' Eva hoorde het verontwaardigd aan: 'Ik vind dat gepraat van jullie over uitverkiezing verschrikkelijk. Daar kom je toch nooit achter. Je moet gewoon geloven.' De standpunten bleven tegenover elkaar staan. 's Avonds pakt Hans de Dordtse Leerregels erbij. Kan deze belijdenis mijn leerlingen helpen?

De *Dordtse Leerregels* gaan over uitverkiezing. Er staat meer in dit belijdenisgeschrift, maar het thema uitverkiezing vormt de rode draad. God verkiest zondaren, terwijl Hij andere zondaren voorbijgaat. Alleen degenen die God verkiest, komen tot geloof. Als God je in je zonden laat, ga je door je ongeloof verloren.

Wat kun je hier in de klas mee? Met kinderen in de onderbouw van de basisschool heb je het er waarschijnlijk nooit over. Maar ook met oudere kinderen en jongeren is het niet gemakkelijk om over de uitverkiezing te beginnen. Toch kun je er zomaar mee te maken krijgen. De discussie uit de casus is herkenbaar. Zijn jongeren als Miranda en Henri dan met de *Dordtse Leerregels* geholpen? Daar staat immers zwart op wit dat God alleen de uitverkorenen het geloof schenkt. Anderen laat Hij in hun ongeloof en verharding achter. Of je bent uitverkoren, heb je niet zelf in de hand. Daarmee lijken de *Leerregels* hetzelfde te zeggen als Miranda, al wijzen ze Henri's conclusie resoluut van de hand. Dat het niet uit zou maken hoe je leeft, noemen de *Leerregels* een verdraaiing van de Bijbelse leer. Wie dit doet, stort zichzelf in het verderf.

En hoe zit het met het standpunt van Eva? Volgens haar moet je helemaal niet nadenken over de vraag of je bent uitverkoren. Je moet gewoon geloven. Daarmee lijken de *Dordtse Leerregels* niet aan haar besteed. Want daar gaat het immers wél over verkiezing en verwerping.

Juist bij discussies zoals in de casus hierboven is het zinvol om de *Dordtse Leerregels* opnieuw te lezen. En als je zulke gesprekken niet herkent – bijvoorbeeld omdat je op de basisschool met kleine kinderen werkt – is het nog steeds belangrijk om je te verdiepen in de vraag hoe wij behouden worden. Het heeft alles te maken met je roeping en taak als christelijke leraar. Hoe je over de uitverkiezing denkt, werkt immers door in je gebed voor de klas, in je dagopening, in je Bijbelvertelling.

Ellende

De *Dordtse Leerregels* spreken over de uitverkiezing, maar ze beginnen er niet mee. Het antwoord van Miranda – je moet eerst weten of je bent uitverkoren – geven de *Leerregels* niet. In plaats daarvan vertellen ze hoe wij eraan toe zijn. In Adam zijn we in zonde gevallen, en daarmee verdienen we de vloek en de eeuwige dood.

Meteen hierna klinkt de Bijbeltekst dat God Zijn liefde openbaart door Zijn eniggeboren Zoon in de wereld te zenden, opdat eenieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat, maar het eeuwige leven heeft (DL I, 2). Om mensen tot het geloof te brengen, zendt God genadig verkondigers van dit Evangelie. Tot wie Hij wil en wanneer Hij wil. Zo roept Hij zondaren tot bekering en tot geloof in de gekruisigde Christus (DL I, 3). Wie dit Evangelie niet gelooft, blijft onder de toorn van God. Wie door Gods genade met een waar en levend geloof Jezus als Heiland aanneemt, wordt door Hem van de toorn van God en van het verderf verlost (DL I, 4). Hiermee is de toon van de belijdenis gezet. Het gaat hier niet over een grillige god, die lukraak mensen verkiest en verwerpt. De verkiezende God is tegelijk Degene Die Zijn eigen Kind over had voor zondaren. Laat dit doorklinken in je woorden op school.

Geen noodlot

De donkere kant zit in de *Leerregels* niet bij de HEERE, maar bij onszelf. Wij hebben in Adam gezondigd en hebben ons daarmee de vloek en de eeuwige dood op de hals gehaald. Als God niet had ingegrepen, was dit voor alle mensen het

laatste woord geweest. Uitverkiezing is in de *Dordtse Leerregels* geen noodlot, maar een noodmaatregel. God heeft reeds tevoren gezien dat de mens die Hij zou scheppen, in zonde zou vallen. Uit dit gevallen menselijke geslacht verkiest Hij zondaren tot de zaligheid. Voor ons is dit niet te bevatten, maar de *Leerregels* spreken eerbiedig het Woord van God na.

In de uitverkiezing blijkt Gods barmhartigheid. En ja: die heeft een keerzijde. God verwerpt ook mensen. Opvallend is in dit verband hoe voorzichtig de *Leerregels* zijn. Daar kunnen we van leren, als de uitverkiezing in de klas of in gesprekken met collega's ter sprake komt. De *Leerregels* spreken immers niet zomaar over het besluit van verkiezing en verwerping, alsof die twee gelijkwaardig zouden zijn. Gods verwerpen is een voorbijgaan. Hij laat zondaren in het verderf waarin ze zich zelf hebben gestort (DL I, 15). In die verwerping komt Gods rechtvaardigheid aan het licht. Zoals de uitverkiezing pure genade van God is, zo zijn de zonde en het ongeloof van de mens de reden van zijn verwerping.

Excuus

Tegen jongeren als Miranda mag je zeggen dat de HEERE met Zijn Evangelie naar ons toe komt. Hij wil dat wij behouden worden. Niet met de uitverkiezing beginnen, zeggen de *Leerregels*. Bekeer je en geloof het Evangelie dat God zondaren uit het verderf verlost. En als jongeren zoals Henri de conclusie trekken dat het niet uitmaakt hoe je

leeft, omdat alles toch vastligt, kun je zeggen dat de uitverkiezing geen excuus is om je eigen leven te leiden. Integendeel: de HEERE komt vol liefde tot ons, en wil dat wij Hem in liefde dienen.

Maar daarmee komt het punt dat Eva in de discussie inbrengt, naar voren. Je moet gewoon het Evangelie geloven. Als je gelooft, word je behouden. Dat klinkt Bijbels. Maar vroeg of laat komt de vraag waar het geloof dan vandaan komt. Over die vraag ging de discussie destijds, tussen Arminius en Gomarus; en op de Synode van Dordrecht, tussen de remonstranten en de contraremonstranten. Arminius en de zijnen wilden best over de uitverkiezing spreken. Maar, zo zeiden ze, God verkiest mensen van wie Hij tevoren heeft gezien dat ze in Hem zullen geloven. Wij moeten gewoon geloven. Zonder van Eva in de casus hierboven meteen een remonstrant te maken, is de redenering wel herkenbaar. Het draait bij Eva, net als bij Arminius, om ons geloof.

Behoud

Maar is je geloof dan de reden dat je behouden wordt? Als dat waar zou zijn, hangt onze redding uiteindelijk toch van onszelf af. Maar als wij de eerste stap moeten zetten, komen we er nooit. Daar zijn de *Leerregels* diep van overtuigd. In een gesprek met jongeren als Eva moet je dus doorvragen. Waar komt dat geloof van jou vandaan? Gaat aan jouw zoeken van God vooraf dat de HEERE jou heeft gezocht?

Dat is de context waarin de *Leerregels* de uitverkiezing belijden. We worden niet behouden door ons goede gedrag, evenmin door ons geloof, maar door de HEERE Die zondaren uitkiest. Hij schenkt het geloof. Het antwoord van Eva werpt je uiteindelijk op jezelf terug. In plaats daarvan belijdt Dordt dat ons behoud begint bij God. Dat is niet bedreigend, maar bevrijdend, want God is die God Die deze wereld zo lief heeft gehad, dat Hij Zijn eigen Kind ervoor over had om zondaren te redden.

Spiegel

Nog even terug naar het punt van Miranda: Wat als je niet bent uitverkoren? Ook die vraag kun je tegenkomen bij je leerlingen. Opnieuw wijzen de *Leerregels* ons de weg. Je kunt alleen maar Bijbels over de uitverkiezing spreken als je het over Christus hebt. God heeft ons uitverkoren in Christus (DL I, 7). Calvijn noemt Hem de 'spiegel van de verkiezing'. We moeten niet proberen om in Gods raadsbesluiten inzicht te krijgen. Je mag bij Jezus Christus komen: 'Kom tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt' (Matth. 11:28). Dat moet je tegen je leerlingen zeggen.

En die leerling dan die zijn geloof uitspreekt, maar tegelijk nog zoveel vragen heeft? De *Dordtse Leerregels* zeggen dan niet: Probeer eerst maar zekerheid te krijgen of je bent uitverkoren. Ze vragen iets anders: Zoek je God? Lees je Zijn Woord en ga je naar de kerk? Verlang je ernaar om de HEERE te dienen? Dan hoef je niet wanhopig te worden, maar mag je God eerbiedig en nederig verwachten (DL I, 13 en 16).

Vast in Gods hand

Het behoud ligt niet in onze hand, maar in die van God. Daar leggen de *Leerregels* nog op een andere manier een ontroerend getuigenis van af, namelijk als het gaat over jonggestorven kinderen (DL 1, 17). Die kunnen nog niet geloven. Ze kunnen dus ook niet zeker zijn van hun verkiezing. Zie je wel, zeiden de remonstranten, die uitverkiezingsleer van jullie is zó onbarmhartig. Kleine kinderen gaan volgens jullie van de borst van hun moeder regelrecht de hel in. Om bij te huiveren. De *Dordtse Leerregels* troosten echter gelovige ouders. Je kind behoort tot Gods genadeverbond. Het begin ligt in Gods hand. Daarom hoef je er niet aan te twifelen of je kind behouden is. Niet als een platte vanzelfsprekendheid, maar als een wonder van Gods genade. Over troost en zekerheid gesproken!

Belijdenis

Nog even terug naar de casus hierboven. Wat we van de *Dordtse Leerregels* leren, is dat ze niet over de uitverkiezing discussiëren. Al zijn er in de aanloop naar de Synode van Dordrecht vele felle debatten geweest. En ook tijdens de synodevergaderingen ging het er soms hard aan toe. De *Leerregels* zijn zelfs een weerwoord op de Remonstrantie, een document dat de remonstranten hadden opgesteld. Toch zijn de *Dordtse Leerregels* geen discussiestuk, maar een belijdenis. Ze discussiëren weliswaar bij de verwerping van de dwalingen achter elk hoofdstuk. Maar telkens

beginnen ze positief, door vanuit de Bijbel te belijden dat ons behoud in Gods hand ligt.

Er is reden genoeg om je als christelijke leraar met deze belijdenis bezig te houden. Als een oefening dat jij je leerlingen niet tot God kunt brengen; al moet je ze wel het Evangelie vertellen. Als een oefening dat jij jezelf niet kunt redden; al word je wel geroepen om het Evangelie te geloven. Het begin ligt in Gods hand. Uitverkiezing is in de *Dordtse Leerregels* een wonder. Dat is precies de manier waarop de Bijbel erover spreekt. Niet voor niets eindigt hoofdstuk I met een loflied. 'Uit Hem, door Hem en tot Hem zijn alle dingen. Hem zij de heerlijkheid tot in eeuwigheid!'

Reflectie *Hoofdstuk 1*

Dit moet ik niet vergeten

.....

.....

.....

.....

Dit heeft mij geraakt

.....

.....

.....

.....

Dit breng ik in de praktijk

.....

.....

.....

.....

Korte liturgie

- **Thema:** Geen noodlot
- **Bijbellezing:** Efeze 2:1-10
- **Lezen uit dit hoofdstuk:** Focus (DL I, 6) en *Geen noodlot*
- **Zingen:** Psalm 65:1 en 2; Psalm 106:3 en 4; Ik heb slechts een houvast in leven en in dood (o.a. *Uit aller mond* 137), Zoals ik ben, 'k heb anders niet (*Uit aller mond* 155), Eens was ik een vreemd'ling (*Uit Sions zalen* 52)
- **Gebed**

Suggesties voor een studiebijeenkomst

Besprekingsvragen:

1. *Formuleer in je eigen woorden de kernboodschap van dit hoofdstuk*

2. *Welk beeld zou je gebruiken om aan te geven wat de leer van de uitverkiezing voor jou persoonlijk betekent?*

3. *Hoe zou je een klassengesprek als in de casus kunnen ombuigen naar een vruchtbaar inhoudelijk gesprek over het behoud van mensen?*

Werkvorm:

Placemat: Het team wordt verdeeld in groepen van vier personen. Elk groepje krijgt een vel papier, met in het midden een rechthoek. Vanuit de hoeken van de rechthoek trekken de teamleden lijnen naar de hoeken van het papier. Op die manier ontstaan er vier vakken, voor elk groepslid een. Ieder teamlid noteert in zijn eigen vak ideeën en antwoorden bij de te bespreken stelling. Daarna overleggen de groepsleden met elkaar en formuleren ze een gemeenschappelijk antwoord. Dit schrijven ze op in de rechthoek. Daarop volgt een plenaire uitwisseling.

